

CARGOL TREU BANYA

AGUSTÍ CONTIJOCH

A

RRAN d'una notícia sobre la importació a França de cargols enllaunats procedents de l'Àfrica, i amb una qualitat gastronòmica inferior, l'autor fa unes reflexions sobre la necessitat d'una legislació que recolzi en unes tècniques analítiques avançades per a detectar el frau. Seguint amb les seves reflexions va més enllà i planteja un seguit de temes que han fet córrer molta tinta, però que encara no estan resolts.

Escriure unes notes sobre un tema que hom desconeix fa d'entrada una certa angoixa. Angoixa vers un mateix, angoixa envers el potencial lector, angoixa envers els vertaderament entesos en el tema. No obstant això, voldria la indulgència, prèvia o posterior, perquè el resultat no té infules científiques, sinó que és un exercici de reflexió, fins a cert punt extrapolable a d'altres camps de l'actividad humana.

Perdonat, suposo, aquest exordi inicial, anem per feina. Resulta, que a França, com també a Catalunya, tenim una tradició gastronòmica molt típica: les cargolades. Qui no hagi estat en una d'aquestes degustacions lleidatanes, que no s'ho pensi dues vegades i es posi en camí.

Com a cargols entenem normalment els mol·luscs gasteròpodes proveïts de closca. Tant a Catalunya, com a França, hi ha unes

espècies que gaudeixen d'especial favor entre els entesos: el cargol de vinya o bover (*Helix pomatia*) i el sapenc (*Helix aspersa*). Recollits o criats són la base d'un consum molt estès.

A la tradició, s'hi ha afegit recentment la complexitat moderna, per via de la globalització dels mercats. Això ha fet que s'hi estigui introduint de manera creixent, principalment en el mercat francès, que és d'on procedeix la notícia, un cargol africà (*Achatina fulica*) molt menys apreciat des del punt de vista gastronòmic. Aquest cargol africà s'importa enllaunat, és d'inferior qualitat i té un preu més barat. I, el que és important, sembla que està incorrectament etiquetat. Tenim, doncs, ben ràpidament, tots els elements per a fer sorgir un conflicte interestatal en un món tan tranquil aparentment com el del cargol.

Problema: les espècies de cargol s'identifiquen generalment pels seus caràcters morfològics. Però, aquests caràcters no són identificables després de les operacions de cocció i enllaunat, a què són sotmesos els cargols africans.

Objectiu: cal trobar una tècnica adient que permeti identificar el contingut de les

S'està introduint, principalment en el mercat francès, un cargol africà (*Achatina fulica*) molt menys apreciat des del punt de vista gastronòmic.

llaunes, que, com hem dit, estan incorrectament etiquetades, per raons òbvies.

I aquí comença aquest camí científic. Hi ha tècniques de diferenciació i d'identificació quan es tracta de cargols sense coure i congelats. Però, aquestes tècniques no donen cap seguretat quan es tracta d'espècimens que han estat sotmesos a cocció o esterilització per la calor. He dit que aquí comença el camí científic i també he dit que és un camí que intentaré, amb tota mala intenció, vorejar, també per d'altres raons òbvies: el meu desconeixement. No obstant això, per si algú, entès o interessat en el tema, vol aprofundir-hi, pot consultar el *Journal of Food Science* (vol. 61, núm. 1, 1996) en uns treballs de R. Borgo *et al.* que estan relacionats

amb la Universitat del Franc-Comtat (Besançon) i la Universitat de Poitiers.

Vorejant el camí, només diré que la tècnica que es preconitza és la d'anàlisi del DNA dels mitocondris del pobres cargols. El mitocondri (segons, l'Enciclopèdia Catalana) és una inclusió citoplasmàtica granular esfèrica o allargada

(d'uns 10µ de llarg i d'1,5µ de diàmetre) que es troba a totes les cèl·lules dels organismes eucariotes. L'anàlisi dels mitocondris respectius per a la identificació del DNA es fa mitjançant una tècnica PCR-RFLP. Identificats aquests acrònims en el text, en resulta una tirallonga anglesa que respon a *Polymerase Chain Reaction-Restriction Fragment Length Polymorphism*. Tot i això, els autors asseguren que el seu mètode combina la simplicitat, la rapidesa, el poder resolutiu i el seu baix cost.

Vorejat i abandonat el camí científic, sí que, potser, val la pena fer-se algunes reflexions. Una primera té a veure amb l'aspecte legislatiu. Tot i l'existència de textos legislatius, sempre serà necessari disposar dels instruments tècnics que permetin avaluar l'acompliment o no d'aquella legislació.

Tot i l'existència de textos legislatius, sempre serà necessari disposar dels instruments tècnics que permetin avaluar l'acompliment o no d'aquella legislació.

La tècnica que es preconitza és la d'anàlisi del DNA dels mitocondris dels pobres cargols mitjançant una tècnica PCR-RFLP.

I, llavors, es presenta una segona reflexió: la necessitat que l'existència d'aquestes tècniques de control siguin conegudes, no solament per les autoritats encarregades del control, sinó també pel món empresarial afectat, tant el comercial importador, com el productor. Perquè una manera de lluitar contra el frau és fer conèixer que aquest pot ser detectat i, per tant, desencoratjar qualsevol intent de posar-lo en marxa o de continuar-lo.

Mirant-ho bé, també podríem reflexionar sobre la posició dominant dels estats amb una tecnologia més avançada. I ens podríem preguntar si, algunes vegades, no estem abusant de la situació de subdesenvolupament tècnic d'alguns dels nostres clients, per a comercialitzar productes o serveis que no poden ser avaluats convenientment d'acord amb aquell subdesenvolupament.

En un altre aspecte, la reflexió també podria anar pel camí de la necessitat i la coordinació entre el que anomenem recerca bàsica, d'una manera potser massa popular, i el que en diríem aplicada. O també, podríem pensar en la necessitat d'una més bona relació entre recerca o universitat i empresa, per a posar en les mans apropiades problemes que escapen a les empreses, però que afecten la bona marxa del seu desenvolupament, com seria —en aquest cas— trobar-se amb

una competència que —més o menys conscientment— està minant el bon fer i, a la vegada, atemptant contra un dels principis bàsics de la Unió Europea, la defensa del consumidor i la seva correcta i lleial informació.

Com poden veure, els cargols donen per a molt. Tot i que sóc conscient que hi ha encara un grapat de reflexions a afegir a les que he apuntat, potser és prudent aturar aquí el relat no fos cas que el lector potencial fes com el bon cargol en temps de seca: recloure's en la closca, la seva intimitat, deixant-ho tot per un altre dia millor.

També podríem reflexionar sobre la posició dominant dels estats amb una tecnologia més avançada.

La reflexió també podria anar pel camí de la necessitat i la coordinació entre el que anomenem recerca bàsica, d'una manera potser massa popular, i el que en diríem aplicada.